(טז) אָסוּר אֲפִלּוּ לְמַלְאוֹת (ו) בָּחָצֵר:

שנז דִּינֵי חָצֵר פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וּבִיב. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) * [א]חָצֵר שֶׁפְּחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת (ב) שֶׁהִיא סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֵין שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת (ג) בִּימוֹת הַחַמָּה, שֶׁבֵּינוֹן שֶׁאֵין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֵין סָאתַיִם מַיִם שָׁאָדָם עָשׂוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל יוֹם רָאוּי לִבָּלַע בָּהּ וְהָוֵי כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, לְכָךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּמָּא * שֶׁתְּהֵא חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם. הַגָּהּ: (ד) וְכָל גַּמָּא שֶׁהִיא חֲצִי אַמָּה עַל חֲצִי אַמָּה בְּרוּם שִׁלְשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה, מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם (רמב״ם (נזק פט״ו הט״ו)). בֵּין אִם יַעֲשָׂנָּה בִּפְנִים בָּחָצֵר אוֹ (ה) בַּחוּץ, אֶלָּא שֶׁאִם יַעֲשָׂנָּה בַּחוּץ צָרִיךְ (ט) לְכַסּוֹתָהּ בִּנְסָרִים (ו) כְּדֵי (ז) שֶׁתְּהֵא מְקוֹם פְּטוּר * וְיִפְּלוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ לִמְקוֹם פָּטוּר. וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲשֶׂה גַּמָּא, (ח) * [ב]יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. וְאִם אֵינָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, לֹא יִשְׁפֹּךְ

א משנה שם בְּצָרוּכִין פ״ח (ע״א). ב טור וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ״א (ד״ה אלא), וְסִיּם שָׁם, דְּאָדָם עָשׂוּי לְהִסְתַּפֵּק סָאתַיִם מַיִם, וְכִי מִסְתַּפֵּק טָפֵי, לֹא שְׁכִיחַ הוּא וְלֹא גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן.

בַּאֵר הַיטֵב

בַּבַּיִת אֵין הַמְּחִיצוֹת נִכָּרוֹת: (ו) **בָּחָצֵר.** כְּלוֹמַר, דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בְּחָצֵר. וְאִם הַלְּשׁוֹן יָם עָמק עֲשָׂרָה, הוּא נָחְשָׁב לִמְחִיצָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּחָצֵר, אֲבָל אָסוּר לְמַלֹּאת מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁאֵין מְחִיצָה עַל גַּבֵּהּ בֵּינוֹ לְבֵין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ, שֶׁהֲרֵי נִפְרָץ בְּמִלּאוֹ וְהַיָּם הֲרֵי כַּרְמְלִית. רַאֲבַ״ד (שבת פט״ו הי״ד) וְרא״ש (עירובין פ״א סי׳ טז). כָּתַב הַטַּ״ז (סוס״ק ד), בְּאוֹתָן מְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ נָהָר סָמוּךְ לַחֲצֵרוֹת, פָּשׁוּט שֶׁאָסוּר לִשְׁאֹב מַיִם שָׁם, כִּי הוּא מְמֻלָּא מַיִם מִכַּרְמְלִית לְחָצֵר שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבָזֶה לֹא מָהֲנִי עֵרוּב, וְרַבִּים נִכְשָׁלִים בָּזֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א (ו) **לְכַסּוֹתָהּ.** שֶׁאִם לֹא יְכַסֶּנָּה הֲרֵי לֵיהּ רְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם עָמק שִׁלְשָׁה הֲרֵי כַּרְמְלִית, אֲבָל אִם הִיא מְכֻסָּה אֵין לָהּ אֶלָּא מְקוֹם פָּטוּר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִשְׁאַר גְּדוּדִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה: **(טז) אָסוּר אֲפִלּוּ לְמַלֹּאוֹת.** וְהוּא הַדִּין (י) לְטַלְטֵל בָּחָצֵר, כֵּיוָן שֶׁהוּא פָּרוּץ יוֹתֵר מֵעֲשָׂר לְמָקוֹם הָאָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁאֵין לְשׁוֹן הַיָּם עָמק עֲשָׂרָה, אֲבָל אִם הַלָּשׁוֹן עָמק עֲשָׂרָה שֶׁהַמַּיִם שָׁטְפוּ קַרְקָעִית הֶחָצֵר וְנַעֲשָׂה גַּמָּא עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּפָנֵי הַגַּמָּא גּוּפָא נָחְשָׁב לִמְחִיצָה בֵּין הַמַּיִם וּבֵין הֶחָצֵר (יא) וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בָּחָצֵר, אֲבָל אָסוּר לְמַלֹּאוֹת מִמֶּנָּה כֵּיוָן שֶׁאֵין מְחִיצָה עַל גַּבֵּהּ בֵּינוֹ לְבֵין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ:

א (א) **חָצֵר וְכוּ׳.** כְּלַל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בְּסִימָן זֶה הוּא כָּךְ: (ט) לְפִי שֶׁשָּׁעָרוּ חֲזַ״ל שֶׁכָּל אָדָם הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל יוֹם סָאתַיִם מַיִם לִרְחֹץ בָּהֶם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו וּשְׁאָר עֻנָּגִים הַצְּרִיכִים לוֹ, וּכְבָר נוֹדַע דִּבְשַׁבָּת אָסוּר לִשְׁפֹּךְ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְכַרְמְלִית, וְדָרָךְ כָּל אָדָם לִשְׁפֹּךְ שׁוֹפְכִין שֶׁלּוֹ לַחֲצֵרוֹ הַסָּמוּךְ לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא רְשׁוּתוֹ וְהוּא גַּם כֵּן רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְשִׁעֲרוּ חֲזַ״ל דְּסָאתַיִם מַיִם נִבְלָעִים בְּקַרְקַע שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְאֵינָם מִטַּנְּפִים הַקַּרְקַע שֶׁל הֶחָצֵר, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ דַּוְקָא, וְאִם אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ אַחַר כָּךְ לַחוּץ לֹא הָיְתָה מַחְשַׁבְתּוֹ לְכָךְ, וּבְשַׁבָּת בְּעֵינָן מְלָאכְתָּ מַחֲשֶׁבֶת, וְלֹא הָוֵי כְּאִלּוּ מוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם הוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאָז הַסָּאתַיִם מַיִם מְרֻבִּים וְאֵינָם נִבְלָעִים בַּקַּרְקַע וְנַעֲשֶׂה הֶחָצֵר רָפֶשׁ וָטִיט וְדַעְתּוֹ קָצָה בָּזֶה בִּימוֹת הַחַמָּה שָׁדָּרָךְ כָּל אָדָם לְהַקְפִּיד עַל חֲצֵרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נָקִי, וּלְכָךְ נִיחָא לֵיהּ שֶׁיָּזוּבוּ מִשָּׁם לַחוּץ, וְאִם יָצְאוּ לַחוּץ נִתְקַיֵּם מַחְשַׁבְתּוֹ, וְיֵשׁ לִגְזֹר שֶׁמָּא יִשְׁפֹּךְ לְהַדְיָא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהֶחָצֵר גַּמָּא שֶׁהִיא מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם וְאָז כְּשֶׁיִּשְׁפֹּךְ לְתוֹךְ הֶחָצֵר אֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, כֵּיוָן שֶׁמָּאֲסָר לָהֶם לִירֵד וְלָנוּחַ בַּגַּמָּא וְלֹא יִתְטַנֵּף חֲצֵרוֹ, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ לַחוּץ לֹא הָוֵי כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים: (ב) **שֶׁהִיא סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** לְאַפּוֹקֵי כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה לְכַרְמְלִית, וּכְדִלְקַמָּה בְּסוֹף הַסָּעִיף: (ג) **בִּימוֹת הַחַמָּה.** שֶׁאָדָם מַקְפִּיד עַל לְכְלוּךְ חֲצֵרוֹ, וּמִסְתָּמָא נִיחָא לֵיהּ שֶׁיֵּצְא לַחוּץ: (ד) **וְכָל גַּמָּא וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין שֶׁיָּכוֹל (ה) לְשַׁנּוֹתָהּ בְּעָמְקָהּ וּבָרְחָבָהּ, וְרַק שֶׁיִּהְיֶה חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם: (ה) **בַּחוּץ.** הַיְנוּ בְּצַד הֶחָצֵר: (ו) **כְּדֵי וְכוּ׳.** וְגַם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא תַּקָּלָה לָרַבִּים [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ב)]: (ז) **שֶׁתְּהֵא מְקוֹם פָּטוּר.** דְּעַל יְדֵי הַכְּפוּי מִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִהַשְׁמִישׁ הָרַבִּים. וְהִנֵּה בְּגוֹנָא שֶׁצִּיֵּר בַּהַגָּ״ה, בְּלֹא הַכְּפוּי הוּא גַּם כֵּן מְקוֹם פָּטוּר, דְּהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, אֶלָּא (ג) פֶּן יַעֲלֶה אוֹתוֹ קַרְקָעִית הָעֲמוּקָה רָפֶשׁ וָטִיט וְיִהְיֶה פָּחוֹת מִן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים בַּגֹּבַהּ וְתִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים: (ח) **יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ נִתְמַלְּאָה מֵעֲרֶב שַׁבָּת, דְּכֵיוָן [א]דְּמִדְּאוֹרַיְתָא לֵית אִסּוּרָא כִּי אִם בְּשׁוֹפֵךְ לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, רַק שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים גַּמָּא זֶכֶר לַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח וַיִּשְׁלִיכֵם לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְכֵיוָן דְּאֵיכָּא הֶכֵּרָא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַגַּמָּא, שָׁרֵי. וּמַהַאי טַעְמָא נָמֵי הִתִּירוּ לִשְׁפֹּךְ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, אַף שֶׁהַגַּמָּא מַחֲזֶקֶת רַק סָאתַיִם וּבְוַדַּאי יֵצְאוּ הַנּוֹתָרִים לַחוּץ וְנִיחָא לֵיהּ בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא מְמַלֵּא מִמֶּנָּה מַיִם מִכַּרְמְלִית:

בְּאוּר הֲלָכָה

א * חָצֵר שֶׁפְּחוּתָה וְכוּ׳. מֵירֵי שֶׁהַמַּיִם שֶׁנִּשְׁפָּכִין בְּתוֹךְ הֶחָצֵר יוֹרְדִין תַּחַת כֹּתֶל הֶחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם מַבְנֶה תַּחְתִּית הֶחָצֵר בְּטוּב וְהַמַּיִם לֹא יָזוּב שָׁם, בְּוַדַּאי שָׁרֵי, וְכֵן מִשְׁמַע בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג ו קצד):

* שֶׁתְּהֵא חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הֶחְלֵל מַחֲזִיק סָאתַיִם קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעוּ הַמַּיִם לְהַנֶּקֶב שֶׁעַל שְׁפָתָהּ שֶׁבּוֹ יוֹצֵא הַקְּלוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁאִם הַנֶּקֶב סָמוּךְ לְקַרְקַע שֶׁל הַגַּמָּא, אִם כֵּן תֶּכֶף שֶׁשּׁוֹפֵךְ לְתוֹכָהּ מְצֵט מַיִם יֵצֵא לַחוּץ עַל יָדוֹ [רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן בְּפֵרוּשׁוֹ (כט. ד״ה מתני׳ וכו׳ מן הנקב וכו׳). וְעַיֵּן בְּרָשׁ״י (פח.) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל מִן הַנֶּקֶב וּבְרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה מתני׳ חצר). וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא, קָרוֹב הַדָּבָר דְּגַם הֵם מוֹדִים לִדְבָרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן, וְכֵן פֵּרַשׁ הַבְּרָטְנוּרָה (שם פ״ח מ״ט)], מִיהוּ בִּירוּשָׁלְמִי (עירובין פ״ח ה״ט) עַל מַתְנִיתָא זוֹ לֹא מְשַׁמַע כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן לְכַאוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

* וְיִפְּלוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ לִמְקוֹם פָּטוּר. בְּבֵית יוֹסֵף כָּשֵׁם הָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה אלא) אִיתָא דְּחֻלֵּל הַגַּמָּא נֶחְשָׁב כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּכֵיוָן דִּפְּי הַגַּמָּא הוּא בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, הֲרֵי הַגַּמָּא בִּכְלַל חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמְשַׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע דְּאַף כְּשֶׁהוּא עֲשׂוּיָה פִּי הַגַּמָּא בַּחוּץ, כֹּל שֶׁסְּמִכָּה לְחָצֵר וְאֵין בֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הָרַבִּים, [ב]הֲרֵי הַגַּמָּא שֶׁשּׁוֹפֵךְ בָּהּ מְקוֹם פָּטוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נְהִירָא דְּבָרֵיהוּ כְּלָל, דְּאַף לְדַעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ בְּעֵינָן שֶׁיַּעֲשֶׂה פִּי הַגַּמָּא מִבַּחוּץ, וְכֵן מִשְׁמַע פְּשִׁטְיוּתָא דְּאֵיתָא בְּעֵינָן שֶׁיַּעֲשֶׂה פִּי הַגַּמָּא בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם אות ר) וּבְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״ב ח״י) מַשְׁמַע כֵּן, וְגַם עִקַּר דִּינוֹ לֹא יָדַעְנָא אִי שָׁרֵי לִשְׁפֹּךְ מַיִם מִבַּחוּץ לְתוֹךְ הַגַּמָּא אֲחֲרֵי שֶׁעִקַּר חֲלַל הַגַּמָּא מְכֻסֶּה בִּנְסָרִים וּלְמַעְלָה הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ אִם יֵשׁ סָדָק בְּכִסּוּי הַגַּמָּא לִשְׁפֹּךְ הַמַּיִם בְּתוֹכָהּ יִתְבַּטֵּל מִמְּקוֹם זֶה מִלְּמַעְלָה שֶׁם רְשׁוּת הָרַבִּים, וְלִכְאוֹרָה אַדְרַבָּה אִם הַגַּמָּא מְגֻלֶּה יֵשׁ עָלֶיהָ שֵׁם מְקוֹם פָּטוּר כְּשֶׁאֵינָהּ רָחָב אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, אוֹ שֶׁם כַּרְמְלִית כְּשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָּ עֲשָׂרָה, אֲבָל כְּשֶׁמְּכֻסֶּה בִּנְסָרִים מֵאִי מְהַנֵּי, וּבִשְׁלָמָא לְפֵרוּשׁ הָרַמְבַּ״ם שֶׁעוֹשֶׂה כְּמִין קֻבָּה מִלְּמַעְלָה בְּמָקוֹם הַזֶּה, בְּוַדַּאי לֹא נִיחָא לְהִלּוּךְ, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמְּכֻסֶּה בִּנְסָרִים, צָרִיךְ עַיִן בְּעִקַּר דִּינוֹ אִם מֻתָּר בָּזֶה. וּבְעִקַּר סְבָרַת הָרִיטְבָּ״א שֶׁבֵּינַיִם שֶׁפִּיהָ בְּחָצֵר מִקְּרֵי חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּבְבֵית מֵאִיר שֶׁפִּקְפְּקוּ בָּזֶה:

* יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ בָּהּ וְכוּ׳. הַיְנוּ שֶׁמֻּתָּר לִשְׁפֹּךְ בְּחָצֵר, וְאַף עַל גַּב דְּאָסְפֵּר לְהִלּוּךְ בְּחָצֵר, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ דַּוְקָא, וְאִם אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ לַחוּץ לֹא הָוֵי כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם פּוֹסְקִים: **(יא)** וְאֵין לַחוּשׁ שֶׁמָּא יַעֲלֶה הַיָּם שֶׁרְטוֹן וְיִתְבַּטֵּל הַמַּחֲצֶה, דְּמֵירֵי שֶׁהוּא רָחוֹק הַרְבֵּה מִשְּׁפַת הַיָּם. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (עירובין יב: ד״ה הכא):

א (ט) כָּל זֶה מִן הַלְּבוּשׁ (ס״א), וְעַיֵּן שָׁם כִּי קַצָּתִּי: (כ) בְּגִדֵי יָשָׁע: (ג) אַחֲרוֹנִים: (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים:

[א] לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: וז״ל שו״ע הרב (ס״א): ואף על פי שאין בשפיכה זו שמחצר לרשות הרבים איסור של תורה (אם אינו שופכן סמוך לרשות הרבים ממש אלא ברחוק מעט בענין שיציאתן לרשות הרבים היא מאליהן ואינה כח שפיכתו ממש אלא כחו הוא גורם בלבד). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: בין אם יעשנה בחצר בין אם יעשנה ברה״ר סמוך לחצר ממש, אלא שאם יעשנה בחוץ צריך לכסות בנסרים, שאם תהא מגולה פעמים שיהיה רפש וטיט בתוכה ולא תהא עמוקה עשרה ותהיה כרמלית, אבל כשהיא מכוסה ופיה לרה״י הרי זה חורי רה״י שהם כרה״י.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנז

בָּהּ (ט) כְּלָל. [ג]וְאִם יֵשׁ בָּהֶחָצֵר אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, אֲפִלּוּ הוּא (י) אֲרִיךְ (כ) וְקַטְּנִין, [ד]אוֹ (יא) בִּימוֹת (ג) הַגְּשָׁמִים בָּהֶחָצֵר כָּל שֶׁהוּא, (יב) מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. [ה]וְחָצֵר וַאֲכְסַדְרָה (פְּרוּשׁ, בַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, וְדֶפֶן רְבִיעִית שֶׁמַּעֲמִידִין בּוֹ דֶּלֶת אֵינָהּ מַגֶּפֶת כָּל עִקָּר אֶלָּא בְּרֻחְבּוֹ שֶׁל בַּיִת כֻּלּוֹ, וּפְעָמִים שֶׁעוֹשִׂים לָהּ אַמָּה אַחַת פָּצִים מִכָּאן וְאַמָּה אַחַת פָּצִים מִכָּאן). כָּךְ פֵּרֵשׁ הָעָרוּךְ. וּ׳פָּצִים׳ הוּא מְעַט כֹּתֶל יָשָׁר וְשָׁוֶה) שֶׁאֵין בְּאֶחָד מֵהֶם לְבַד אַרְבַּע אַמּוֹת, מְצָטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת לְהַתִּיר לִשְׁפֹּךְ בָּהֶם. הַגָּהּ: וְהוּא הַדִּין (יג) שְׁתֵּי דְּיוֹטָאוֹת שֶׁלְּפָנֵי שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת וַעֲלֵיהֶם מַעֲזִיבָה שֶׁרְאוּי הַמַּיִם לִבָּלַע בָּהֶם, אִם הֵם (ד) סְמוּכוֹת זוֹ לָזוֹ, מְצָטָרְפוֹת (בית יוסף בשם הרב רבינו יונתן (פירושין כט: ד״ה וקן)). [ו]בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּחָצֵר הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (טו) אֲבָל אִם הִיא סְמוּכָה (ה) לְכַרְמְלִית, אֲפִלּוּ הִיא קְטַנָּה הַרְבֵּה אֵינָהּ צְרִיכָה גֻּמָּא אֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שע״ז):

ב (ו) (טז) [ז]בִּיב * שֶׁמְּכָסֶּה (יז) אַרְבַּע אַמּוֹת בְּמָשָׁךְ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, מֻתָּר (ו) לִשְׁפֹּךְ * אֲפִלּוּ עַל פִּי הַבִּיב אֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם מִיָּד מִידּוּ (יח) לַחוּץ. [ח]וּבִלְבַד (יט) שֶׁלֹּא יְהֵא סִילּוֹן שֶׁל עֵץ, שֶׁאֵין הַמַּיִם רְאוּיִים לִבָּלַע, אֲבָל אִם עָשׂוּי (כ) כְּעֵין רִצְפָּה שֶׁל אֲבָנִים, מַבְלִיעִים, וְשָׁרֵי. * [ט]וּלְהַרְמַב״ם, (כא) אֲפִלּוּ הָיָה אָרֹךְ הַבִּיב (כב) אוֹ הַצִּנּוֹר מֵאָה אַמָּה, לֹא יִשְׁפֹּךְ עַל פִּיו בִּימוֹת הַחַמָּה, אֶלָּא שׁוֹפֵךְ חוּץ לַבִּיב וְהֵם יוֹרְדִים לַבִּיב: **ג** (כג) [י]בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם הָיוּ יוֹצְאִים לְכַרְמְלִית מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבִּיב אֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה. הַגָּהּ: (כד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין חִלּוּק בֵּין כַּרְמְלִית לִרְשׁוּת הָרַבִּים (בית יוסף בשם תוספות (פירושין פט. ד״ה לא) והרא״ש (סס פ״א פ״ט) בפרק כיצד

ג שם בַּגְּמָרָא (ע״ב) וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ו (הט״ו). ד שם בַּגְּמָרָא. ה מִשְׁנָה שָׁם. ו הָרַמְבַּ״ם שָׁם. וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁלָּמַד דִּין זֶה מִפֶּה שֶׁאָמְרוּ גַּבֵּי סְפִינָה, בְּכַרְמְלִית לֹא גָּזְרוּ, שַׁבָּת ק׳ (ע״ב). ז מִשְׁנָה שָׁם וּכְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּמַשְׁנְתֵּנוּ קַב וְנִקִּי. תּוֹסְפוֹת שָׁם (ד״ה ביב) בְּשֵׁם רַשְׁבַּ״ם. ח בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם. ט בְּפֶרֶק ט״ו (הי״ח) וְהַחָכָמִים שָׁם בְּמִשְׁנָה. י הָרַמְבַּ״ם שָׁם. וּמוֹצָא הַדִּין צְרִיכִין לְעַיֵּל סוֹף סִעִיף א׳.

בְּאֵר הַיטֵב

(כ) וְקַטְּנִין. כְּגוֹן שֶׁהוּא אַרְךְ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְרָחָב שְׁנַיִם, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ כָּאן שִׁעוּר לִבָּלַע סָאתַיִם: (ג) הַגְּשָׁמִים. שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד עַל לִכְלוּךְ חֲצֵרוֹ וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן שֶׁיִּצְאוּ לַחוּץ: (ד) סְמוּכוֹת. בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים: (ה) לְכַרְמְלִית. לְפִי שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא כֹּחוֹ, וְכֹחוֹ בְּכַרְמְלִית לֹא גָּזְרוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שנ״ה סָעִיף א׳, וְעַיֵּן סוֹף סִימָן זֶה

בֵּאוּר הַלָּכָה

שִׁיצָא הַמַּיִם מִתַּחַת כֹּתֶל הֶחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים, לֹא אִכְפַּת לָן, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִשְׁפֹּךְ בְּגֻמָּא עַצְמָהּ [פּוֹסְקִים]:

ב * שֶׁמְּכָסֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת בְּמָשָׁךְ וְכוּ׳. וְהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ אִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ מְכֻסֶּה, אֶלָּא שֶׁבֶּחָצֵר שִׁעוּר אֹרֶךְ הַבִּיב עִם הֶחָצֵר הוּא אַרְבַּע עַל אַרְבַּע:

*** אֲפִלּוּ עַל פִּי הַבִּיב. וּמִסְתַּבְּרָא, שֶׁמֻּתָּר אֲפִלּוּ אִם הֶחָצֵר פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ לִשְׁפֹּךְ תּוֹךְ הֶחָצֵר, כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל הַמַּיִם לֵירֵד מִשָּׁם לְתוֹךְ הַבִּיב,**

וְדוֹמְיָא דְּמַקְלִינַן לְעֵיל לִשְׁפֹּךְ בְּחָצֵר כְּשֶׁיֵּשׁ עוּקָה וַאֲפִלּוּ הָעוּקָה הִיא מִבַּחוּץ:

*** וְלִהְרַמְבַּ״ם וְכוּ׳.** וּלְשִׁטָּה זוֹ, לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ לְעִנְיַן גֻּמָּא אֵין מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ תּוֹךְ הֶחָצֵר כְּשֶׁאֵין עוֹשֶׂה גֻּמָּא אֶלָּא כְּשֶׁמַּחֲזִקֶת הֶחָצֵר אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת מֻרְבָּע, וְלֹא כְּדַעַת הַמַּחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ דְּמַתִּיר אֲרִיךְ וְקַטְּנִין [הַגְּרַ״א], וְכֵן מוּכָח בְּגֻמָּרָא בְּהֶדְיָא], אַךְ לְדִינָא מִשְׁמַע מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּלֹא נָקְטִינַן כְּהָרַמְבַּ״ם אֶלָּא כְּרֹב הַפּוֹסְקִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁלֹּא יִתְטַנֵּף חֲצֵרוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ כָּאן שִׁעוּר לִבָּלַע סָאתַיִם וְלֹא גָּזְרוּ בֵּיהּ: (ט) כְּלָל. דְּגָזְרִינַן (ה) דִּילְמָא אָתֵי לִשְׁפֹּךְ סָאתַיִם דְּהוּא שִׁעוּר תַּשְׁמִישׁ אָדָם לְיוֹם: (י) אֲרִיךְ וְקַטְּנִין. כְּגוֹן שֶׁהוּא אַרְךְ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְרָחָב שְׁתַּיִם, דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ כָּאן שִׁעוּר לִבָּלַע סָאתַיִם: (יא) בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. שֶׁאֵין אָדָם (ו) מַקְפִּיד עַל לִכְלוּךְ חֲצֵרוֹ וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, וְאִי מִשּׁוּם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים שֶׁיִּרְאוּ צְנוּר מְקֻלְקָל וְאָתֵי לְמִישְׁרֵי גַּם בִּימוֹת הַחַמָּה, אָמְרִינַן שֶׁיִּתְלוּ יוֹתֵר שֶׁמֵּי גְּשָׁמִים הֵן, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַגְּשָׁמִים, מִתְמַצִּים הֵם מִן הַגְּשָׁמִים שֶׁהָיוּ בָּהֶן מִקֹּדֶם: (יב) מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ בָּהּ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ בִּלְא עֲשִׂיַּת גֻּמָּא כְּלָל: (יג) שְׁתֵּי דְּיוֹטָאוֹת. הַיְנוּ שְׁתֵּי זִיזִין רְחָבִין נָגֶד פְּתְחֵי הָעֲלִיּוֹת [וְרוֹחַב (ו) כָּל זִיז שְׁתֵּי אַמּוֹת בְּאֹרֶךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נָגֶד הָעֲלִיָּה], וְעַל הַזִּיזִין יֵשׁ מַעֲזִיבָה רַכָּה שֶׁרְאוּי לִבָּלַע בָּהּ הַמַּיִם הַנִּשְׁפָּכִין עֲלֵיהֶן: (יד) סְמוּכוֹת זוֹ לָזוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ה) בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים, מְצָטָרְפוֹת כְּאִלּוּ הָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, וְאִם כֵּן הֲרֵי אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמֻתָּר לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶן וּמִשָּׁם יוֹרְדִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים לְהָדְיָא: (טו) אֲבָל וְכוּ׳ לְכַרְמְלִית. דַּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ אָסוּר רַק מִשּׁוּם גְּזֵירָה דִּילְמָא אָתֵי לְזִרְק לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבְכַרְמְלִית לֹא שַׁיָּךְ זֶה, דַּאֲפִלּוּ כִּי יְזִרְק לְהָדְיָא גַּם כֵּן לֵיכָּא אִסּוּרָא דְּאוֹרַיְתָא, (ט) וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן זֶה דְּיֵשׁ חוֹלְקִין: **ב** (טז) **בִּיב וְכוּ׳.** הוּא חָרִיץ הָעָשׂוּי לְקַלֵּחַ שׁוֹפְכִין שֶׁבֶּחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים: (יז) **אַרְבַּע אַמּוֹת בְּמָשָׁךְ.** צָרִיךְ לוֹמַר 'בְּמָשָׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת', וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאַרְבַּע אַמּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הַסְּמוּכוֹת לְהֶחָצֵר הוּא מְכֻסֶּה, וְהוּא רָחָב גַּם כֵּן אַרְבַּע אַמּוֹת [וְהוּא הַדִּין (ו) אִם הוּא רָחָב רַק שְׁתֵּי אַמּוֹת וְיֵשׁ בְּאָרְכּוֹ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת], דְּבִשְׁעוּר זֶה יֵשׁ שִׁעוּר לִבָּלַע סָאתַיִם מַיִם שֶׁאָדָם עָשׂוּי לְהִסְתַּפֵּק בְּכָל יוֹם, וְעַל כֵּן מְקִלִּינַן בֵּיהּ לִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבִּיב הָעוֹמֵד בְּחָצֵר, כְּמוֹ בְּחָצֵר שֶׁהוּא מֻחְזָק אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְכַנַּ״ל: (יח) **לַחוּץ.** כֵּיוָן (ו) דְּהוּא אֵינוֹ מְכֻנָּן דַּוְקָא שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ מַחְזִיק מֵאָה אַמָּה אָסוּר: (יט) **שֶׁלֹּא יְהֵא סִילּוֹן וְכוּ׳.** דְּאִם הַבִּיב שֶׁל עֵץ הֲרֵי כִּמְכֻנָּן בְּהָדְיָא שֶׁיֵּצְא לַחוּץ, וַאֲפִלּוּ מַחְזִיק מֵאָה אַמָּה אָסוּר: (כ) **כְּעֵין רִצְפָּה שֶׁל אֲבָנִים.** מַיְרֵי (יג) שֶׁמְּרֻצָּף בַּאֲבָנִים חֲלָקִים קְטַנִּים כְּמוֹ שֶׁמְּרֻצָּף רְחוֹבוֹת וַחֲצֵרוֹת, שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה עֵפָר בֵּין אֶבֶן לְאֶבֶן לִבָּלַע: (כא) **אֲפִלּוּ הָיָה אֹרֶךְ הַבִּיב וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁאֹרֶךְ הַבִּיב בְּחָצֵר הוּא מֵאָה אַמָּה, וּבְשִׁעוּר זֶה בְּוַדַּאי יִבָּלַע הַמַּיִם בְּקַרְקַע, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִין מִכֹּחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים [שָׁם בְּרַמְבַּ״ם]. וְנָקְטִינַן לְהָקֵל כִּסְבָרָא רִאשׁוֹנָה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ח)]: (כב) **אוֹ הַצִּנּוֹר.** 'צִנּוֹר' מִקְרֵי מַה שֶּׁמַּנִּיחִין עַל הַגַּג וְעַל יָדוֹ יוֹרֵד הַקִּלּוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים: **ג** (כג) **בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים וְכוּ׳.** זֶהוּ סִיּוּם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם. (יג) וְגַם לְדִידָן נַפְקָא מִנָּהּ בָּזֶה, דְּהֵינוּ אִם הַבִּיב הָיָה שֶׁל עֵץ שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לִבָּלַע בּוֹ הַמַּיִם וּבְוַדַּאי יֵצְאוּ לַחוּץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, דְּזֶה אָסוּר אֲפִלּוּ לְדַעָה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה לְכַרְמְלִית מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשֶׁל עֵץ, וְהַטַּעַם בְּכָל זֶה כֵּיוָן דְּאֵינוֹ שׁוֹפֵךְ בְּהָדְיָא לְכַרְמְלִית רַק שֶׁהוּא בָּא מִכֹּחוֹ, סְבִירָא לָן דְּכֹחוֹ בְּכַרְמְלִית לֹא גָּזְרוּ: (כד) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין חִלּוּק וְכוּ׳.** אַף דְּאָנָן נָקְטִינַן לְדִינָא דַּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לִרְשׁוּת הָרַבִּים מֻתָּר בְּבִיב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן כ״א, מִכָּל מָקוֹם נַפְקָא מִנָּהּ מִיֵּשׁ אוֹמְרִים הַזֶּה לְעִנְיַן סִילּוֹן שֶׁל עֵץ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן כ״ג, אוֹ כְּשֶׁהַבִּיב אֵין מְכֻסֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת בְּהַכַּרְמְלִית, דְּלְהַשִּׁלְחָן עָרוּךְ מֻתָּר וּלְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים אָסוּר. וְגַם נַפְקָא מִנָּהּ לְעִנְיַן חֲצֵר קְטַנָּה שֶׁאֵין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּסָתָם הַמְּחַבֵּר לְעֵיל בְּסוֹף סָעִיף א׳ דִּבְסָמוּכָה לְכַרְמְלִית מֻתָּר, (יד) וּלְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ חוֹלְקִין וּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין כַּרְמְלִית לִרְשׁוּת הָרַבִּים, עַיֵּן שָׁם:

ב (ו) **בִּיב.** פֵּרוּשׁ, חָרִיץ הָעָשׂוּי לְקַלֵּחַ שׁוֹפְכִין שֶׁבֶּחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים: (ו) **לִשְׁפֹּךְ.** דְּקִים לָן בְּאַרְבַּע אַמּוֹת יֵשׁ שִׁעוּר לִבָּלַע, וַאֲפִלּוּ אִי נַפְקָא לְבָרַאי, לֹא לְכָךְ אִכַּוֵּן וְשָׁרֵי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) גְּמָרָא (עירובין פח:): (ו) גְּמָרָא (שם): (ז) פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ד): (ח) רַשׁ״י (פח. ד״ה שופכין): (יט) קָרְבָּן נְתַנְאֵל (פ״ח ס״ט אות ח): (ע) טַ״ז (סק״ח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (פ) אַחֲרוֹנִים: (צ) טַ״ז (סק״ח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ב** (י) פֵּרוּשׁ לְרַעַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב (עירובין פח.) דְּפוֹסֵק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ

ג (יא) הַגְּרַ״ז (סעיף ח), וּפְשׁוּט: (יב) טַ״ז (סק״ח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

משתתפין). וְדַוְקָא כַּרְמְלִית שֶׁהִיא תּוֹךְ הָעִיר, דְּמֶחֱלַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ (כה) אֲפִלּוּ *)בַּזְּמַן הַזֶּה דְּלֵית לָן (ח) רְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל כַּרְמְלִית שֶׁהִיא מִחוּץ לָעִיר, (כו) אוֹ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת, שָׁרִי (מרדכי פרק הזורק (פי׳ שעה) וסמ״ג (ל״ת לה) ודברי עצמו) (תשובות מהר״מ סימן צ׳). וְעִיר הַמֻּקֶּפֶת חוֹמָה וְלֹא עֵרְבוּ בָּהּ, (כז) כְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת דָּמֵי (מרדכי סוף פרק הדר (עירובין פי׳ תקט) ותרומת הדשן סימן ע״ג וע״ד). (כח) וְאִם הַצִּנּוֹר לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, שֶׁעוֹבְרִים הַמַּיִם דֶּרֶךְ מְקוֹם פְּטוֹר לְכַרְמְלִית, יֵשׁ לְהָקֵל (מהרי״ל (עירובי תלירות פי׳ יג)). (כט) וְכֵן עִקָּר:

*) (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן שמ״ה סָעִיף (ו׳) [ז׳] וּבְמַה שֶּׁצִּיַּנְתִּי שָׁם (סק״ט)).

שנח דִּין אֵיזֶה מְקוֹמוֹת נִקְרָאִים מֻקָּפִים לְדִירָה. וּבוֹ י״ד סְעִיפִים:

א מִשְׁנָה בְּעֵרוּבִין כ״ג (ע״ב) וּכְרַבִּי עֲקִיבָא שָׁם.

א אכָּל הֶקֵּף שֶׁלֹּא הֶקֵּף (א) * לְדִירָה, (ב) כְּגוֹן גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים (ג) וּבֻרְגָּנִים (ד) שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִים אֶלָּא לִשְׁמֹר בְּתוֹכָן, (ה) אָסְרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל בְּתוֹכָהּ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אִם הוּא יוֹתֵר (ח) מִסָּאתַיִם, אֲבָל אִם הִיא סָאתַיִם, (ו) שֶׁהוּא שִׁעוּר שִׁבְעִים אַמָּה (ז) וְאַרְבָּעָה טְפָחִים עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים, (ח) מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, (ט) בֵּין

בְּאֵר הֵיטֵב

ג (ח) **רְשׁוּת הָרַבִּים.** מִכָּל מָקוֹם שַׁיָּךְ לְמִגְזַר בְּעִיר גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא), עַיֵּן שָׁם:

א (ח) **מִסָּאתַיִם.** דְּאָז נִקְרָא כַּרְמְלִית, אֲבָל אִם הוּא סָאתַיִם נִקְרָא קַרְפֵּף, וְהוּא רְשׁוּת אַחַת עִם הֶחָצֵר לְכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכָהּ וְלֹא לְכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ תּוֹךְ הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַזֶּה אָסוּר [וּמַה שֶּׁנִּרְשַׁם בַּהַגָּ״הּ בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם תּוֹסְפוֹת וְהָרֹא״ש, לֹא נִזְכַּר בַּתּוֹסְפוֹת וְרֹא״ש לְעִנְיַן בִּיב כְּלָל, דְּהֵם פּוֹסְקִים בְּבִיב לְהָקֵל אֲפִלּוּ בִּסְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, רַק לְפִי דִּבְרֵיהֶם (נִשְׁמְעוּ) [נִשְׁמַע] גַּם לְעִנְיָנֵינוּ]: (כה) **אֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה דְּלֵית וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּבָעִינָן דַּוְקָא שִׁשִּׁים רִבּוֹא בּוֹקְעִין בּוֹ, וְזֶה אֵינוֹ מָצוּי, מִכָּל מָקוֹם גָּזְרִינַן אָטוּ עִיר גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְדַּמֵּן שֶׁיִּהְיֶה שִׁשִּׁים רִבּוֹא [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא)]: (כו) **אוֹ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּהֶחָצֵר שֶׁבּוֹ הַבִּיב [אוֹ חָצֵר קְטַנָּה שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע] סָמוּךְ לֶחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת, וּכְשֶׁשּׁוֹפֵךְ הַמַּיִם יֵרֵד לְאוֹתָהּ חָצֵר, שָׁרִי לְכֻלֵּי עָלְמָא, כֵּיוָן דְּלֹא זָרִיק לְהָדְיָא, אֶלָּא כֹּחוֹ, לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה (טו) וְשָׁרִי לִשְׁפֹּךְ אֲפִלּוּ עַל פִּי הַבִּיב: (כז) **כְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת דָּמֵי.** כֵּיוָן דְּבֶאֱמֶת יֵשׁ לָהּ מְחִיצוֹת, אֶלָּא שֶׁמְּחֻסֶּרֶת עֵרוּב: (כח) **וְאִם הַצִּנּוֹר וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁצִּנּוֹר הַמְּקַלֵּחַ מַיִם בְּכַרְמְלִית הוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְאִם כֵּן עוֹבֵר הַמַּיִם דֶּרֶךְ מְקוֹם פְּטוֹר, מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ אֲפִלּוּ בְּמִתְכַּוֵּן שֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם לְכַרְמְלִית, וְהַיְנוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחְמִירִים לְעֵיל בְּסִימָן שמ״ו סוֹף סָעִיף א׳ דֶּרֶךְ מְקוֹם פְּטוֹר, הָכָא דְּלֹא זָרִיק לְהוּ מַמָּשׁ, אֶלָּא כֹּחוֹ, יֵשׁ לְהָקֵל [הַגְּרָ״א]: (כט) **וְכֵן עִקָּר.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ח) שֶׁמְּצַדֵּד דְּאַכָּל הַגָּהּ קָאֵי, וְאַף אַרֹאשׁ דְּבָרָיו:

א (א) **לְדִירָה.** דִּירַת (ח) אָדָם וְתַשְׁמִישָׁיו: (ב) **כְּגוֹן גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים.** שֶׁמַּקִּיפִים אוֹתָם (ג) רַק לִשְׁמֹר אֶת הַפֵּרוֹת וְהַזְּרָעִים שֶׁבְּתוֹכָן, וְהוּא הַדִּין קַרְפֵּף (ג) שֶׁהוּא הֶקֵּף גָּדוֹל חוּץ לָעִיר לְהַכְנִיס שָׁם עֵצִים לְאוֹצָר: (ג) **וּבֻרְגָּנִין.** סֻכַּת (ד) שׁוֹמְרִים שֶׁבַּשָּׂדוֹת: (ד) **שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ה) אַף עַל גַּב דְּסֻכָּה זוֹ נַעֲשֵׂית לִישִׁיבַת הַשּׁוֹמֵר, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵין דִּירָתָם שָׁם מֵחֲמַת עַצְמָן אֶלָּא לִשְׁמֹר הָאֲוִיר שֶׁלִּפְנֵיהֶן אֵין זוֹ דִּירָה חֲשׁוּבָה מֵחֲמַת עַצְמָה, וַהֲרֵי זוֹ כְּהֶקֵּף שֶׁל גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים, וַאֲפִלּוּ הִיא מְקֹרָה בְּגַג (ו) נַמִּי לֹא מִחַשְׁבָה דִּירָה, וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה בְּסִימָן שס״ב (ד״ה או) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (ה) **אָסְרוּ חֲכָמִים וְכוּ׳.** דְּאַף עַל גַּב דְּמִן הַתּוֹרָה (ז) כֹּל שֶׁמֻּקָּף מְחִיצוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא רְחָבָה כַּמָּה כּוֹרִים הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, מִכָּל מָקוֹם חֲכָמִים אָסְרוּ בְּהֶקֵּף גָּדוֹל יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֶקֵּף לְדִירָה, שֶׁהוּא (ח) דּוֹמֶה קְצָת לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּלְכַרְמְלִית, שֶׁלֹּא לְטַלְטֵל בָּהּ בְּיוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת כְּמוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְכַרְמְלִית: (ו) **שֶׁהוּא שִׁעוּר שִׁבְעִים וְכוּ׳.** דְּבֵית סְאָה הוּא חֲמִשִּׁים עַל חֲמִשִּׁים, דְּהַיְנוּ בֵּין כֻּלּוֹ אַלְפַּיִם וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה, בְּאַמָּה רֹחַב, וּבֵית סָאתַיִם הוּא חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אַמָּה, בְּאַמָּה רֹחַב, וּכְשֶׁתַּעֲשֶׂה מִזֶּה שָׂדֶה מְרֻבַּעַת הוּא בְּעֵרֶךְ שִׁעוּר שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים אֹרֶךְ עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים רֹחַב: (ז) **וְאַרְבָּעָה טְפָחִים.** וּמְעַט יוֹתֵר (ט) כְּשִׁעוּר אֶצְבַּע בְּעֵרֶךְ, וְלֹא חָשׁוּ לְהַזְכִּירוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוּעָט, וְאַף עַל פִּי כֵן (י) יָכוֹל לְחַשְּׁבוֹ בַּחֶשְׁבּוֹן, וְכֹל שֶׁלֵּיכָא יוֹתֵר עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְאַרְבָּעָה טְפָחִים וְאוֹתוֹ מַשֶּׁהוּ, מֻתָּר לְטַלְטֵל. וְעַיֵּן בְּקִצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב דִּלְפִי אַמּוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁהֵם גְּדוֹלִים הוּא חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ עַל חֲמִשִּׁים וְשָׁלֹשׁ: (ח) **מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ.** וְסָמְכוּ חֲכָמִים בְּשִׁעוּר זֶה אַשִּׁעוּרָא (יח) שֶׁל חֲצַר הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה בֵּית סָאתַיִם בְּכֻלּוֹ וְהָיוּ מְטַלְטְלִים בּוֹ: (ט) **בֵּין שֶׁהוּא מְרֻבָּע.** וְהַכְּלָל בָּזֶה, דְּכֹל דְּלֵיכָא יוֹתֵר (יג) מֵחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים בְּתִשְׁבֹּרֶת, לֵית לָן בָּהּ, בֵּין

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **לְדִירָה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) וְשַׁעַר הַצִּיּוּן (סק״א). וְהִנֵּה בְּמַתְנִיתִין רֵישׁ פִּרְקִין (יז:) מְבֹאָר כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם מֻקָּפִים לְדִירָה, דְּהַיְנוּ דִּיר וְסַהַר וּמֻקְצָה וְחָצֵר וְכֵן פַּסֵּי בֵּירָאוֹת, וּבְכֹל הָנֵי אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מִסָּאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בָּהֶם, וְכָל אֵלּוּ אֵינָם מְקֹרִים וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבֵית דִּירָה דָּמְיָא. וְכָתַב רַשׁ״י (שם ד״ה וחצר) בְּטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר, דְּפַסֵּי בֵּירָאוֹת הוֹאִיל וּמֵימֵיהֶן רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת אָדָם תַּשְׁמִישׁ דִּירָה מְעַלְיְתָא הִיא, וְכֵן דִּיר וְסַהַר וְכוּ׳ מִשּׁוּם דְּהוּא אֲוִיר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ לְדִירַת אָדָם לִכְנִיסָה וִיצִיאָה תָּמִיד, עַד כָּאן. וְהַדָּבָר צָרִיךְ בֵּאוּר בְּמִקְצָת, דְּבִשְׁלָמָא בְּחָצֵר שַׁיָּךְ טַעֲמָא, מִשּׁוּם דִּבְחָצֵר מֻנָּחִים כַּמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, וּבִשְׁבִיל זֶה מִקְרֵי דִּירָה, וּכְמוֹ כֵן מֻקְצָה, שֶׁהוּא רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי בָּתִּים, שֶׁגַּם שָׁם מֻנָּחִים צָרְכֵי דִּירָתוֹ אֶלָּא שֶׁאֵין תַּשְׁמִישׁוֹ תָּדִיר כְּמוֹ חָצֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָּ״א בְּפֶרֶק בַּתְרָא (קא. ד״ה הדלת) בְּשֵׁם רַשׁ״י (שם ד״ה הדלת) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים קָרֵי מֻקְצָה לְפִי שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ תָּדִיר וּמְשִׂימִין שָׁם עֵצִים לְאוֹצָר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, אֲבָל ׳דִּיר וְסַהַר׳ מַאי טַעֲמָא. וְצָרִיךְ לוֹמַר, דְּגַם שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ שַׁיִּיכָא כְּלָל לְבֵיתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְנָס שָׁם תָּדִיר לְעַיֵּן עַל הַזָּבָל וְאַגַּב לַחֲלֹב אוֹתָם וְלִגְזוֹז אוֹתָם (עַיֵּן שְׁבִיעִית פֶּרֶק ג׳ (מ״ד) בָּרֵ״ש), כִּמְקוֹם דִּירָתוֹ דָּמְיָא. וְצָרִיךְ לוֹמַר לְרַשׁ״י דִּרְחָבָה אֵינוֹ דּוֹמֶה לְקַרְפֵּף, דְּאַף עַל גַּב דְּגַם קַרְפֵּף עָשׂוּי לְהַכְנִיס שָׁם עֵצִים לְאוֹצָר, כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י גּוּפָא, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּקַרְפֵּף הוּא חוּץ לָעִיר, מִסְּתָמָא כְּשֶׁמַּכְנִיס שָׁם עֵצִים אֵין דַּעְתֵּיהּ עֲלֵיהֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּם מִיָּד מֵאַחַר שֶׁהִנִּיחָם חוּץ לָעִיר, וּלְהֵפֶךְ בִּרְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים שָׁם מִסְּתָמָא הִנִּיחַ אֶת הָעֵצִים שֶׁבְּדַעְתּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מֵהֶם בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, וְיִכָּנֵס שָׁם בְּכָל עֵת, וּמִשּׁוּם הָכִי צָרְכֵי דִּירָתוֹ הוּא. [אַךְ שֶׁזֶּה תֵּימָא, דְּהָא רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים מְבֹאָר בַּשַּׁ״ס דַּף כ״ד (ע״א) דְּאֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמַתְנִיתִין מַיְירֵי בְּפָתַח וּלְבַסּוֹף הֶקֵּף, וּכְמַסְקָנַת הַשַּׁ״ס שָׁם, אֶלָּא דְּאִם כֵּן מַאי עֲדִיפוּתָא דְּמֻקְצָה מִקַּרְפֵּף, הָא גַּם קַרְפֵּף אִי פָּתַח וּלְבַסּוֹף הֶקֵּף מְהַנֵּי, וְצָרִיךְ לוֹמַר, מִשּׁוּם דְּהַאי קַרְפֵּף דְּמַתְנִיתִין מַיְירֵי בְּחוּץ לָעִיר, וְאִם כֵּן לֵיכָא שָׁם שׁוּם פָּתַח, וּלְהָכִי קָפָסִיק דְּקַרְפֵּף אֵינוֹ מֻקָּף לְדִירָה, וּרְחָבָה מֻקָּף לְדִירָה דִּרְחָבָה עַל פִּי רֹב פָּתַח לָהּ פָּתַח מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לָהּ לְתַשְׁמִישֵׁי בֵּיתוֹ. אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(טו) מֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) בְּמַסְקָנָתוֹ, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁיִּשֵּׁב דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁכָּתַב לִכְאוֹרָה הֵפֶךְ זֶה:

א (ח) עַיֵּן בְּרַשׁ״י כ״ב עַמּוּד א׳ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל אֲוִיר וּבְדַף י״ח בְּמַתְנִיתִין בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְחָצֵר: (ג) בַּ״ח (ד״ה ומה שכתב ומ״ש שאינן) וְעוֹלַת שַׁבָּת (סק״ב) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א): (ג) רַשׁ״י בַּמִּשְׁנָה דַּף י״ח (ע״א ד״ה לגינה): (ד) רַשׁ״י ט״ו עַמּוּד א׳ (ד״ה משום) וְרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג א עח): (ה) רַשׁ״י שָׁם בְּדַף ט״ו בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל מִשּׁוּם וְרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם): (ו) רַשׁ״י כ״ב (ע״א) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְכָל דִּירָה: (ז) גְּמָרָא דַּף ס״ז עַמּוּד ב׳: (ח) לְבוּשׁ (ס״א): (ט) שָׁם: (י) רַמְבַּ״ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ״ב מ״ה) וְתוֹסָפוֹת (כג: ד״ה ר״ע) וְאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות א), וְכֵן הִסְכִּים בִּלְבוּשׁ (ס״א) וּבְאַלִיָּה רַבָּה (סק״א): (יח) גְּמָרָא (כג:): (יג) רַמְבַּ״ם (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah